

**Οι στρατηγικές μάθησης φοιτητών του Α.Π.Θ. σε πιλοτικά μαθήματα της Γερμανικής
ως Ξένη Γλώσσα του Κ.Α.Ξ.Γ.**

**Learning strategies used by students of the Aristotle University of Thessaloniki
attending pilot classes for learning German as a foreign language**

Γεώργιος Αγοραστός, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Α.Π.Θ., Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό,
gagorast@del.auth.gr

Georgios Agorastos, Aristotle University of Thessaloniki, Department for German Language and Literature,
special teaching staff, gagorast@del.auth.gr

Abstract: The main purpose of the study is to identify which strategies were used by 125 students of the Aristotle University of Thessaloniki, who attended classes in order to learn German as a foreign language (German for academic purposes vs. classes in order to gain a level from A2 to B2). An adaptation of the well known SILL of Oxford was implemented. Of specific interest was the influence of several factors, like the objective of their studies, the year of study and the objectives of the specific class. There was evidence that indeed the implementation of several strategies depended on some of these variables.

Keywords: foreign language learning, learning strategies, German as a foreign language, German for academic purposes

Περίληψη: Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τις στρατηγικές μάθησης 125 φοιτητών και φοιτητριών του Α.Π.Θ., οι οποίοι συμμετείχαν σε πιλοτικά μαθήματα εκμάθησης της γερμανικής ως ξένης γλώσσας. Τα μαθήματα αυτά διακρίνονταν σε μαθήματα γλωσσομάθειας για ειδικούς ακαδημαϊκούς σκοπούς και σε μαθήματα επίτευξης γενικής γλωσσομάθειας επιπέδων A2 ως B2. Για την καταγραφή των στρατηγικών χρησιμοποιήθηκε το δοκιμασμένο εργαλείο SILL της Oxford. Εξετάστηκε επίσης η σχέση της χρήσης στρατηγικών με τις ανεξάρτητες μεταβλητές της Σχολής, του έτους σπουδών και του αντικειμένου σπουδών των φοιτητών. Για κάποιες από τις στρατηγικές καταγράφηκε ότι η χρήση τους συσχετίζεται με κάποιες από τις ανεξάρτητες μεταβλητές.

Λέξεις κλειδιά: εκμάθηση ξένης γλώσσας, στρατηγικές μάθησης, η Γερμανική ως ξένη γλώσσα, η Γερμανική για ειδικούς ακαδημαϊκούς σκοπούς

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται μια καταγραφή των στρατηγικών μάθησης σε φοιτητές των μαθημάτων Γερμανικής ως Ξένης Γλώσσας (ΞΓ) που δίδαξα για το *Κέντρο Διδασκαλίας*

Ξένων Γλωσσών του Α.Π.Θ. κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-6. Τα μαθήματα αυτά παρακολουθούσαν φοιτητές διαφόρων εξαμήνων και από όλες τις Σχολές του Α.Π.Θ. Διακρίνονταν δε σε μαθήματα *Γενικής Γλωσσομάθειας* (ΓΓ) και για *Ειδικούς Ακαδημαϊκούς Σκοπούς* (ΕΑΣ). Στόχοι μου ήταν να γνωρίσω τη μαθησιακή συμπεριφορά των φοιτητών και η συγκέντρωση ενδείξεων, ώστε να δομήσω μια τεκμηριωμένη θεωρία για τη λειτουργία των μαθητών της Γερμανικής ως δεύτερη ΞΓ (ΞΓ2) (πρβλ. Strauss & Corbin, 1990). Τα ευρήματα θα επέτρεπαν και μία καλύτερη, εξειδικευμένη προετοιμασία των επιμέρους μαθημάτων μου.

Η παρούσα έρευνα θεωρήθηκε αναγκαία, καθώς η πλειοψηφία των ερευνών για τη χρήση στρατηγικών εκμάθησης και χρήσης ΞΓ/Γ2 στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση επικεντρώνεται στην καταγραφή τους σε σχέση με την Αγγλική, ενώ δε φαίνεται να υπάρχουν πολλές ανάλογες έρευνες για τη Γερμανική ως ΞΓ2 στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Επιπλέον, τα ευρήματα των ερευνών για τη χρήση των στρατηγικών μάθησης της Αγγλικής ως ΞΓ δεν μπορούν να περιγράψουν και να ερμηνεύσουν αυτόματα τη χρήση των στρατηγικών μάθησης της Γερμανικής ως ΞΓ, η οποία κατά κανόνα μαθαίνεται χρονικά μετά την Αγγλική. Συνεπώς, είναι πιθανό οι μαθητές της Γερμανικής ως ΞΓ2 να ενσωματώνουν γνώσεις για μια άλλη ΞΓ και σχετικές μαθησιακές εμπειρίες (Mißler, 1999; Hufeisen, 1999). Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι ενδέχεται οι μαθητές να χρησιμοποιούν τις στρατηγικές μάθησης με διαφορετικό τρόπο όταν μαθαίνουν τη Γερμανική ως ΞΓ2 σε σχέση με την εκμάθηση της Αγγλικής ως πρώτης ΞΓ.

Σε αυτό το πλαίσιο λοιπόν, κρίθηκε σκόπιμο να διερευνηθούν τυχόν διαφορές στην επιλογή χρήσης των στρατηγικών κατά την εκμάθηση της Γερμανικής ως ΞΓ2 (ή και ΞΓ3) ανάλογα με: α. τη Σχολή, β. το εξάμηνο φοίτησης και γ. το είδος των μαθημάτων, αν δηλαδή είναι *Γενικής Γλωσσομάθειας* (ΓΓ) ή για *Ειδικούς Ακαδημαϊκούς Σκοπούς* (ΕΑΣ).

1. Επισκόπηση

Παρά την αναγνωρισμένη αξία των στρατηγικών γλωσσικής μάθησης, καθώς αποτελούν βασικό εργαλείο περιγραφής, ερμηνείας και παιδαγωγικής καθοδήγησης στην εκμάθηση Γ2 και ΞΓ, δύσκολα θα βρει κανείς έναν ορισμό που θα ικανοποιεί όλες τις προσεγγίσεις. Ωστόσο, οι στρατηγικές εκμάθησης και χρήσης ΞΓ μπορούν να οριστούν ως «...σκέψεις και ενέργειες που επιλέγει συνειδητά ο μαθητής και οι οποίες βοηθούν τον μαθητή στην διεκπεραίωση μαθητικών καθηκόντων, από τα πιο αρχάρια επίπεδα ως και τη χρήση της γλώσσας-στόχου στα πιο προχωρημένα επίπεδα γλωσσομάθειας.» (Cohen, 2012, σ. 136). Επίσης, θεωρούνται «...συγκεκριμένες ενέργειες στις οποίες προβαίνει ο μαθητής για να κάνει τη μαθησιακή του διαδικασία ευκολότερη, γρηγορότερη, απολαυστικότερη, περισσότερο αυτοκατευθυνόμενη, αποτελεσματικότερη και ευκολότερα μεταφερόμενη σε νέες καταστάσεις.» (Oxford, 1990, σ. 8).

Οι αναφερθείσες μεταβλητές της Σχολής και της προς εκμάθησης ΞΓ είναι ορισμένες μόνο από τις πολλές μεταβλητές που ενδεχομένως επιδρούν στην επιλογή των στρατηγικών.

Ενδεικτικά, αναφέρονται το φύλο, το επίπεδο γλωσσομάθειας, η στάση και άλλα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του μαθητή, το είδος των μαθησιακών δραστηριοτήτων, οι μέθοδοι διδασκαλίας, οι πρότερες εμπειρίες στην εκμάθηση κ.ά. (Mitits, 2015).

Ως προς το αντικείμενο σπουδών, θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν πολλές εργασίες σχετικά με τη χρήση στρατηγικών μάθησης και χρήσης ΞΓ/Γ2 στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Ωστόσο, αυτές στην πλειοψηφία τους διερευνούν τις στρατηγικές με τη βοήθεια δείγματος με σχετικά ενιαία χαρακτηριστικά, καθώς πρόκειται για φοιτητές συγκεκριμένου έτους ή/και συγκεκριμένης σχολής και συχνά επικεντρώνονται στις στρατηγικές Ανάγνωσης (π.χ. Cabral & Tavares, 2002; Mukhlif & Amir, 2017). Ιδιαίτερη αναφορά όμως θα πρέπει να γίνει στην έρευνα των Psaltou-Joycey & Kantaridou (2009), η οποία καταγράφει τις στρατηγικές μάθησης φοιτητών οκτώ διαφορετικών επιστημονικών κατευθύνσεων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Από την έρευνα αυτή προέκυψε σαφής προτίμηση σε συγκεκριμένες κατηγορίες στρατηγικών μάθησης, ανάλογα με το αντικείμενο σπουδών τους.

Εκτεταμένη έρευνα υπάρχει επίσης ως προς την επιλογή στρατηγικών και τη συχνότητα χρήσης τους σε σχέση με το γλωσσικό επίπεδο (π.χ. Gascoigne, 2005; Shorkaee & Talebi, 2018) και έχει διαπιστωθεί ότι η επιλογή στρατηγικών διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα με το επίπεδο γλωσσομάθειας. Ωστόσο, δε στάθηκε δυνατό να βρω έρευνες ως προς το τη διάκριση μεταξύ μαθημάτων Γερμανικής ΓΓ και ΕΑΣ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Ανάλογη ήταν και η δυσχέρειά μου για την ανέρευση βιβλιογραφίας σχετικά με την επιλογή στρατηγικών ανάλογα με το έτος φοίτησης.

2. Οι στρατηγικές μάθησης και χρήσης της Γερμανικής ως δεύτερης ΞΓ στην ελληνική εκπαίδευση

Για τον ελλαδικό χώρο καταγράφηκε τα τελευταία χρόνια αξιόλογη ερευνητική δραστηριότητα σχετικά με τη διδασκαλία της Αγγλικής ως ΞΓ στο χώρο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (π.χ. Psaltou-Joycey & Kantaridou, 2009). Για το Δημοτικό αναφέρεται ενδεικτικά η έρευνα της Vrettou (2011), ενώ για το Γυμνάσιο της Mitits (2015).

Αντίθετα, η έρευνα για τη χρήση στρατηγικών στη Γερμανική ως ΞΓ2 στην Ελλάδα είναι πιο περιορισμένη. Μολονότι καταγράφονται αρκετές Μεταπτυχιακές Διπλωματικές Εργασίες που ασχολούνται με τις στρατηγικές μάθησης των γερμανικών σε σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αυτές την πλειοψηφία τους είναι προτάσεις διδακτικής παρέμβασης, χωρίς όμως συνήθως να υπάρχει χρήση μεθοδολογικών εργαλείων, ώστε να τεκμηριώνεται το αποτέλεσμα της παρέμβασης αυτής. Ωστόσο, η αποφυγή ερευνητικής τεκμηρίωσης οφείλεται πρώτιστα στον στόχο των εργασιών αυτών να προτείνουν διδασκαλίες με την μορφή συγκεκριμένων διδακτικών υλικών και σχεδίων μαθήματος. Αντίθετα, λιγοστές είναι οι περιγραφικές έρευνες (π.χ. Αγοραστός, 2019).

3. Η διεξαγωγή της έρευνας

Η έρευνα διεξήχθη σε 125 φοιτητές του Α.Π.Θ. που παρακολουθούσαν εθελοντικά κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015 – 2016 ένα από τα τρία Τμήματα ΓΓ (επίτευξης επιπέδων A2 ως B2) και τρία ΕΑΣ (*Προετοιμασία για το Πρόγραμμα Erasmus+*, *Προετοιμασία για TestDaF* και *Κατανόηση Επιστημονικών Κειμένων στην Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία*)¹.

Ως προς το αντικείμενο σπουδών, 32 (25,6%) φοιτούσαν στη Φιλοσοφική Σχολή, 23 (18,4%) στην Πολυτεχνική, 18 (14,4%) στην Επιστημών και Υγείας, 12 φοιτητές (9,6%) στην Νομική Σχολή, 10 (8,0%) φοιτητές στη Θετικών Επιστημών, από 6 (4,8%) στην Παιδαγωγική Σχολή και τη Σχολή Γεωπονίας-Δασοπονίας, 5 (4,0%) στη Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, 4 (3,2%) στην Καλών Τεχνών, 2 (1,7%) στα ΤΕΦΑΑ και ένα (0,8%) στη Θεολογική Σχολή. Επίσης, 6 φοιτητές (4,8%) δε δήλωσαν τη Σχολή φοίτησής τους.

Σε σχέση με το τμήμα γλωσσομάθειας που παρακολουθούσαν οι φοιτητές, 70 (56,0%) φοιτητές είχαν εγγραφεί σε τμήματα γλωσσομάθειας ΕΑΣ και 55 (44,0%) σε τμήματα ΓΓ. Αναλυτικότερα, στα τμήματα ΣΠ.Ε. συμμετείχαν 60 (48,0%) φοιτητές, στο τμήμα Κ.Ε.ΚΕΙ. 9 (7,2%), στο τμήμα ΓΓ επίτευξης επιπέδου A2 συμμετείχαν 11 (8,8%) φοιτητές, στο τμήμα επίτευξης επιπέδου B1 21 (16,8%) και στο τμήμα επίτευξης επιπέδου B2 24 (19,2%).

Ως προς το έτος σπουδών, 7 φοιτητές (5,6%) βρίσκεται στο πρώτο έτος, 10 (8,0%) στο δεύτερο, 25 (20,0%) στο τρίτο, 72 (57,6%) τουλάχιστον στο τέταρτο ή μεγαλύτερο έτος, 6 (4,8%) είναι σε μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών και 5 (4,0%) δε δήλωσαν έτος σπουδών.

Σε σχέση με το χρόνο διεξαγωγής, επιλέχθηκε να συμπληρωθεί το μεθοδολογικό εργαλείο κατά την πρώτη συνάντηση, ώστε να μην επηρεαστούν οι απαντήσεις του δείγματος από τις στρατηγικές διδασκαλίας του διδάσκοντος, ενώ τονίζεται ότι το δείγμα δεν μπορεί να χαρακτηριστεί αντιπροσωπευτικό, καθώς προέρχεται αποκλειστικά από φοιτητές που παρακολουθούν εθελοντικά διασχολικά Τμήματα.

3.1. Οι ερευνητικές υποθέσεις

Η συσχέτιση της συχνότητας χρήσης με τις ανεξάρτητες μεταβλητές έγινε χωριστά για κάθε στρατηγική. Προτιμήθηκε αυτή η προσέγγιση, καθώς η συσχέτιση ολόκληρης ομάδας στρατηγικών μερικώς μόνο μπορεί να αποκαλύψει τη συχνότητα χρήσης των επιμέρους στρατηγικών σε σχέση με τις ανεξάρτητες μεταβλητές. Για έναν διδάσκοντα όμως της ΞΓ τα αποτελέσματα μια συσχέτισης, όπως είναι η παρούσα, μπορεί να αποτελέσει ουσιώδη βοήθεια για μία πιο στοχευμένη και διαφοροποιημένη προετοιμασία της διδασκαλίας.

Επιπλέον, διατύπωσα την υπόθεση ότι υπάρχουν διαφορές στη χρήση των στρατηγικών

1 Στο εξής τα Τμήματα *Erasmus+* και *TestDaF* θα αναφέρονται ενιαία με τη συντομογραφία ΣΠ.Ε. και το *Κατανόησης Επιστημονικών Κειμένων* ως Κ.Ε.ΚΕΙ.

μεταξύ των φοιτητών ανάλογα με το έτος σπουδών τους. Οι διαφορές αυτές θα οφείλονται λιγότερο στην, μικρή συνήθως, διαφορά ηλικίας και περισσότερο στις αυξημένες εμπειρίες μάθησης που θα έχουν αποκτήσει οι φοιτητές με κάθε επιπλέον έτος σπουδών. Αυτή η υπόθεση προστέθηκε κυρίως λόγω της αδυναμίας μου να βρω έρευνες, που διερευνούσαν τη μεταβλητή αυτή σε σχέση με τη Γερμανική. Συνεπώς θεωρήθηκε σκόπιμη μία πρώτη προσέγγιση, ώστε να δημιουργηθεί μία αντίστοιχη πληροφόρηση σε σχέση με αυτήν την ανεξάρτητη μεταβλητή. Αυτή η υπόθεση σχετίζεται άλλωστε εν μέρει και με την επόμενη υπόθεσή μου. Συγκεκριμένα, υποθέτω ότι κάποιες διαφορές στη χρήση στρατηγικών σχετίζονται και με το αντικείμενο σπουδών των φοιτητών, όπως έχω αναφερθεί και στην επισκόπηση νωρίτερα, και θα οφείλεται στις εμπειρίες μάθησης σε κάθε Σχολή.

Επίσης, θέλησα να συγκεντρώσω πληροφορίες σχετικές με διαφορές που πιθανόν θα προέκυπταν στη χρήση στρατηγικών μεταξύ των συμμετεχόντων στα τμήματα ΓΓ και αυτών στα τμήματα ΕΑΣ. Καθώς δε στάθηκε δυνατό να βρω σχετική βιβλιογραφία, η συγκέντρωση τέτοιων στοιχείων αποτελεί χρήσιμη πληροφόρηση για επιπλέον έρευνες.

3.2. Επιλογή μεθοδολογικού εργαλείου και επεξεργασία δεδομένων

Οι στρατηγικές μάθησης και χρήσης ΞΓ είναι νοερές διεργασίες που δεν είναι πάντα αντιληπτές από έναν παρατηρητή. Έτσι, προτιμήθηκε λοιπόν ένα εργαλείο, στο οποίο το δείγμα απαντά μόνο του. Βέβαια, η χρήση τέτοιων εργαλείων καταγραφής ενέχει και μεθοδολογικά μειονεκτήματα (Fazeli, 2012). Ωστόσο, η εναλλακτική δυνατότητα της καταγραφής με συνέντευξη δεν προσφέρει οικονομία χρόνου στην κάλυψη μεγάλου αριθμού δείγματος και την αποδελτίωση. Έτσι, η καταγραφή των στρατηγικών από το ίδιο το δείγμα αποτελεί τον συνηθέστερο τρόπο καταγραφής τους (Fazeli, 2012, σ. 500). Για την καταγραφή χρησιμοποιήθηκε η σύντομη έκδοση του Strategy Inventory of Language Learning (SILL) από την Oxford (1990, σ. 293 κ.ε.). Το SILL ακολουθεί την ταξινόμησή των στρατηγικών από την Oxford σε Άμεσες, οι οποίες χωρίζονται επιπρόσθετα σε Μνημονικές, Γνωστικές και Αντισταθμιστικές στρατηγικές, και σε Έμμεσες, οι οποίες χωρίζονται σε Μεταγνωστικές, Συναισθηματικές και Κοινωνικές στρατηγικές (Oxford 1990).

Οι στρατηγικές καταγράφηκαν με την κλίμακα Λίκερτ, εύρους τιμών από 1 ως 5, που αντιστοιχούν στις απαντήσεις *ποτέ ή σχεδόν ποτέ* ως *πάντα ή σχεδόν πάντα*. Ένας μέσος όρος (Μ.Ο.) από 4,5 ως 5 αντιστοιχεί σε στρατηγικές που χρησιμοποιούνται *πάντα ή σχεδόν πάντα*, ενώ ένας Μ.Ο. μεταξύ 3,5 και 4,4 σε στρατηγικές *συνήθους χρήσης*. Ένας Μ.Ο. μεταξύ 2,5 και 3,4 αντιστοιχεί σε *μερική χρήση* και ένας Μ.Ο. από 1,5 ως 2,4 υποδεικνύει στρατηγική που *γενικά δε χρησιμοποιείται*. Ένας μικρότερος Μ.Ο. δηλώνει ότι η στρατηγική *δε χρησιμοποιείται ποτέ ή σχεδόν ποτέ*.

Η επεξεργασία των δεδομένων έγινε με το λογισμικό SPSS 24. Η αξιοπιστία ελέγχθηκε με το δείκτη Cronbach's alpha. Για το σύνολο των στρατηγικών, ο δείκτης είναι 0,892. Στις επιμέρους κατηγορίες στρατηγικών, οι Μνημονικές κατέγραψαν τιμή 0,540, οι Γνωστικές

0,702, οι Αντισταθμιστικές 0,511, οι Μεταγνωστικές 0,803, οι Συναισθηματικές 0,616 και οι Κοινωνικές 0,705. Ο έλεγχος κανονικότητας σε σχέση με τις ανεξάρτητες μεταβλητές ελέγχθηκε αρχικά με μη παραμετρικό τεστ δύο ή παραπάνω δειγμάτων και υποδεικνύει ότι θα πρέπει να απορριφθεί η μηδενική υπόθεση. Συνεπώς οι υποθέσεις εξετάστηκαν στη συνέχεια με μονοπαραγοντική ανάλυση διασποράς (ANOVA).

4. Αποτελέσματα στατιστικής επεξεργασίας

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου έδειξαν ότι δεν υπάρχουν στρατηγικές που να χρησιμοποιούνται πάντα ή σχεδόν πάντα, ενώ είκοσι (20) έχουν *συνήθη χρήση*. Είκοσι τρεις (23) στρατηγικές χρησιμοποιούνται *μερικές φορές*, ενώ έξι (6) *συνήθως δε χρησιμοποιούνται*. Επίσης, μία (1) στρατηγική έχει Μ.Ο. χρήσης αντίστοιχο του *ποτέ ή σχεδόν ποτέ*².

Σε σχέση με τους Μ.Ο., βλέπουμε ότι αυτός για τις στρατηγικές συνολικά είναι 3,22. Αντιστοιχεί δηλαδή σε *μερική χρήση*. Στις επιμέρους κατηγορίες στρατηγικών, μία κατηγορία είναι *συνήθους χρήσης* και όλες οι υπόλοιπες είναι *μερικής χρήσης* (βλ. Πίνακα 1). Συγκεκριμένα, βλέπουμε ότι οι Μ.Ο. των Άμεσων στρατηγικών είναι αρκετά κοντά στον γενικό Μ.Ο. Αντίθετα, αποκλίσεις εντοπίζονται στις Έμμεσες στρατηγικές. Εκεί ξεχωρίζουν οι Μεταγνωστικές, οι οποίες με Μ.Ο. 3,51 χρησιμοποιούνται συχνότερα από όλες τις κατηγορίες και συνεπώς είναι η μοναδική *συνήθους χρήσης*. Αλλά και στις Κοινωνικές με Μ.Ο. 3,39, φαίνεται να υπάρχει τάση συχνότερης ενεργοποίησής τους. Αντίθετα, σημαντικά λιγότερο ενεργοποιούνται οι Συναισθηματικές (Μ.Ο. 2,73).

Πίνακας 1: Κατηγορίες στρατηγικών (με Μ.Ο.)

Στρατηγικές	
ΑΜΕΣΕΣ	ΕΜΜΕΣΕΣ
Μνημονικές (3,17)	Μεταγνωστικές (3,51)
Γνωστικές (3,29)	Συναισθηματικές (2,73)
Αντισταθμιστικές (3,19)	Κοινωνικές (3,39)
συνολικός Μ.Ο.: 3,22	

Τα αποτελέσματα αυτά συμπίπτουν εν μέρει μόνο με αυτά των Psaltou-Joycey & Kantaridou (2009: 112), όπου βρέθηκαν παρεμφερείς Μ.Ο. για τις Αντισταθμιστικές (3,17) και τις Συναισθηματικές στρατηγικές (2,71). Αντίθετα, χαμηλότερο Μ.Ο. εμφανίζουν σε Psaltou-Joycey & Kantaridou (2009) οι Μνημονικές (2,69), οι Γνωστικές (2,93), οι Μεταγνωστικές (3,09) και οι Κοινωνικές στρατηγικές (3,09).

2 Οι στρατηγικές με Μ.Ο. 2,4 ή χαμηλότερο θα χαρακτηρίζονται εφεξής για λόγους οικονομίας ως *χαμηλής χρήσης*.

Στη συνέχεια θα σχολιαστούν οι κατηγορίες χωριστά.

4.1. Μνημονικές Στρατηγικές

Με Μ.Ο. κοντά στον γενικό, η ομάδα είναι *μερικής χρήσης* (βλ. Πίνακα 2) και τον ψηλότερο Μ.Ο. έχει η στρατηγική 6 (4,10). Συνολικά τέσσερις στρατηγικές με Μ.Ο. από 4,10 ως 3,57 χαρακτηρίζονται ως *συνήθους χρήσης* (6, 1, 4 και 8³). Τρεις είναι *μερικής χρήσης* με Μ.Ο. από 3,38 ως 3,16 (οι 9, 2 και 3), με τη στρατηγική 9 να βρίσκεται κοντά στο όριο της *συνήθους χρήσης*.

Παρόλα αυτά εδώ εντοπίζονται και δύο στρατηγικές που έχουν από τους χαμηλότερους Μ.Ο., καθώς μόνο μία Κοινωνική έχει χαμηλότερη συχνότητα χρήσης. Πρόκειται για τις στρατηγικές 5 και 7 (βλ. Πίνακα 2). Η περιορισμένη χρήση τους καταδεικνύει σαφώς ότι οι φοιτητές αποφεύγουν τη χρήση αισθητηριακής μνήμης.

Πίνακας 2: Μ.Ο. μνημονικών στρατηγικών

στρατηγική	Μ.Ο.
Συνήθης χρήση	
(6) «Γράφω το νέο λεξιλόγιο στο τετράδιο ή κάπου αλλού, για να το θυμάμαι καλύτερα.»	4,1
(1) «Συγκρίνω και συσχετίζω αυτά που ήδη ξέρω με αυτά που μαθαίνω τώρα.»	3,95
(4) «Όταν μαθαίνω νέο λεξιλόγιο, σκέφτομαι σε ποιες περιπτώσεις θα μπορούσα να το χρησιμοποιήσω.»	3,87
(8) «Κάνω συχνή επανάληψη τις τελευταίες λέξεις και τη γραμματική που είχα στο μάθημα.»	3,63
Μερική χρήση	
(9) «Το καινούριο λεξιλόγιο και τις νέες εκφράσεις θυμάμαι με το να σκέφτομαι που το είδα (π.χ. στο βιβλίο, τον πίνακα ή αλλού).»	3,38
(2) «Χρησιμοποιώ τις καινούριες λέξεις που μαθαίνω σε προτάσεις, για να θυμάμαι καλύτερα τις λέξεις αυτές.»	3,25
(3) «Για να θυμάμαι καλύτερα μια καινούρια λέξη, χρησιμοποιώ τη φαντασία μου και μια εικόνα της λέξης αυτής.»	3,16
Χαμηλή χρήση	
(5) «Όταν μαθαίνω νέο λεξιλόγιο, σχηματίζω ομοιοκαταληξίες και στίχους με τις λέξεις, για να τις θυμάμαι καλύτερα.»	1,79
(7) «Αναπαριστώ το νέο λεξιλόγιο με κινήσεις (π.χ. με παντομίμα).»	1,71
Ομάδας	3,17

3 Οι Στρατηγικές των επιμέρους ομάδων αναφέρονται στο κυρίως κείμενο με την απαρίθμηση, όπως υπάρχει στο πρωτότυπο SILL. Στους πίνακες αναφέρονται ξεκινώντας με το μεγαλύτερο Μ.Ο.

4.2. Γνωστικές στρατηγικές

Δεδομένου ότι η κατηγορία των Γνωστικών στρατηγικών περιλαμβάνει δεκατέσσερις στρατηγικές και αποτελεί την πολυπληθέστερη ομάδα, πιθανόν δε ξαφνιάζει ότι ο Μ.Ο. της (3,29) είναι πολύ κοντά στον γενικό Μ.Ο. (3,22). Έξι στρατηγικές ανήκουν στην ομάδα της *συνήθους χρήσης* (21, 23, 11, 19, 12 και 20) και έξι είναι *μερικής χρήσης* (13, 10, 18, 22, 15 και 16). Τους χαμηλότερους Μ.Ο. έχουν οι στρατηγικές 17 και 14, που είναι *χαμηλής χρήσης* (βλ. Πίνακα 3). Και γενικότερα, φαίνεται ότι οι στρατηγικές που έχουν σχέση με την χρήση των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων σε πραγματικές συνθήκες ή με αυθεντικό υλικό ενεργοποιούνται λιγότερο συχνά. Αυτό θα μπορούσε να οφείλεται στη δυσκολία των φοιτητών να εντοπίσουν συνομιλητές, καθώς και έντυπο ή οπτικο-ακουστικό υλικό. Εδώ θα μπορούσε να αναλαμβάνει ο διδάσκων την συγκρότηση υλικού που θα παρέχει τέτοιες δυνατότητες.

Πίνακας 3: Μ.Ο. Γνωστικών στρατηγικών

	στρατηγική	Μ.Ο.
Συνήθης χρήση	(21) «Καταλαβαίνω μια λέξη αναλύοντάς την στα κομμάτια της.»	4
	(23) «Όταν ακούω ή διαβάζω κάτι στη Γερμανική, συνοψίζω τις πληροφορίες που καταλαβαίνω.»	3,96
	(11) «Προσπαθώ να μιμηθώ την προφορά στη Γερμανική.»	3,86
	(19) «Προσπαθώ να βρω λέξεις από την Ελληνική ή την Αγγλική που μοιάζουν με λέξεις στη Γερμανική.»	3,74
	(12) «Κάνω εξάσκηση με την προφορά στη Γερμανική.»	3,68
	(20) «Προσπαθώ να ανακαλύψω τους κανόνες γραμματικής στη Γερμανική.»	3,6
Μερική χρήση	(13) «Χρησιμοποιώ γνωστές λέξεις σε διάφορα συμφραζόμενα.»	3,46
	(10) «Λέω ή γράφω καινούριο λεξιλόγιο πολλές φορές.»	3,4
	(18) «Πρώτα βλέπω στα γρήγορα τι λέει όλο το κείμενο και μετά το διαβάζω με προσοχή.»	3,4
	(22) «Αποφεύγω να μεταφράζω λέξη προς λέξη.»	3,15
	(15) «Βλέπω εκπομπές ή ταινίες στη Γερμανική.»	2,65
	(16) «Ψάχνω και διαβάζω εξωσχολικά γερμανικά» κείμενα.»	2,54
Χαμηλή χρήση	(14) «Ξεκινώ συζητήσεις στη Γερμανική.»	2,46
	(17) «Γράφω σύντομα κείμενα στη Γερμανική (π.χ. ένα σημείωμα ή ένα μείλ).»	2,13
	Ομάδας	3,29

4.3. Αντισταθμιστικές στρατηγικές

Και αυτή η κατηγορία έχει Μ.Ο. παρεμφερή του γενικού (βλ. πίνακα 1). Το μεγαλύτερο Μ.Ο. έχει η στρατηγική 24 και το χαμηλότερο η 28 (βλ. πίνακα 4). Αυτές οι δύο στρατηγικές θα μπορούσαν να αποτελούν ένδειξη ότι οι φοιτητές προτιμούν τις εκ των κάτω προς τα άνω και όχι τις εκ των άνω προς τα κάτω γνωστικές διαδικασίες, δίνοντας έμφαση στη λέξη και τη σημασία της και όχι στην κατανόηση ενός συνόλου. Καθώς η επιλογή έχει συνδεθεί και με το επίπεδο γλωσσομάθειας, θα περίμενε κανείς το μάντεμα μίας λέξης να συναντάται περισσότερο σε φοιτητές με χαμηλό επίπεδο, ενώ το μάντεμα της συνέχειας όλου του κειμένου να προτιμάται από φοιτητές με μεγαλύτερο επίπεδο γλωσσομάθειας (βλ. Gascoigne, 2005). Ωστόσο, αυτό δεν έχει προκύψει στις μετέπειτα στατιστικές αναλύσεις. Μία άλλη πιθανή ερμηνεία για τη στρατηγική με το χαμηλότερο Μ.Ο. είναι το ενδεχόμενο να μην έχουν πολλές ευκαιρίες για παρακολούθηση συζητήσεων ή εκπομπών και συνεπώς να είναι χαμηλή η συχνότητα ενεργοποίησης της επίμαχης στρατηγικής.

Πίνακας 4: Μ.Ο. Αντισταθμιστικών στρατηγικών

στρατηγική	Μ.Ο.
Συνήθης χρήση (24) «Προσπαθώ να μαντέψω τη σημασία άγνωστης λέξης»	4,11
(29) «Αν δε θυμάμαι μια λέξη στη Γερμανική, χρησιμοποιώ μία άλλη γερμανική λέξη ή φράση για να περιγράψω τη λέξη αυτή.»	3,83
Μερική χρήση (27) «Διαβάζω κείμενα στη Γερμανική, χωρίς να ψάχνω κάθε λέξη στο γλωσσάριο ή στο ίντερνετ.»	3,07
(25) «Αν δεν θυμάμαι μια λέξη την ώρα που λέω κάτι, την εξηγώ με χειρονομίες.»	2,97
(26) «Κατασκευάζω νέες λέξεις, αν δε θυμάμαι τις κανονικές.»	2,65
Χαμηλή χρήση (28) «Κατά τη συζήτηση ή την παρακολούθηση μιας εκπομπής στη Γερμανική, προσπαθώ να μαντέψω τη συνέχεια.»	2,35
Ομάδας	3,16

4.4. Μεταγνωστικές στρατηγικές

Είναι η κατηγορία με τη συχνότερη ενεργοποίηση (βλ. Πίνακα 1). Τέσσερις στρατηγικές (οι 30 ως 33) είναι *συνήθους χρήσης*, μεταξύ αυτών και η στρατηγική με το δεύτερο μεγαλύτερο Μ.Ο. (βλ. Πίνακα 5). Και γενικά, μόλις δύο από τις εννέα στρατηγικές, οι 35 και 36, που ωστόσο σχετίζονται με την ενεργό χρήση της ΞΓ σε αυθεντικές περιστάσεις, εμφανίζουν Μ.Ο. (λίγο) χαμηλότερο του γενικού (βλ. Πίνακα 5). Η επισήμανση αυτή για τις δύο τελευταίες στρατηγικές συνάδει εν μέρει και με επισημάνσεις στις συναφείς Γνωστικές στρατηγικές, καθώς η επιδίωξη για χρήση της ΞΓ σε αυθεντικές περιστάσεις δεν είναι ιδιαίτερα έντονη.

Πίνακας 5: Μ.Ο. Μεταγνωστικών στρατηγικών

στρατηγική	Μ.Ο.
Συνήθης χρήση (31) «Δίνω σημασία στα λάθη μου και μαθαίνω από αυτά.»	4,06
(32) «“Στήνω αυτί”, όταν ακούω να μιλάνε τη Γερμανική.»	3,94
(33) «Προσπαθώ να βρω τρόπους να γίνω καλύτερος μαθητής στη Γερμανική.»	3,9
(30) «Προσπαθώ να χρησιμοποιήσω τη Γερμανική που γνωρίζω με όσο γίνεται περισσότερους τρόπους.»	3,62
Μερική χρήση (34) «Οργανώνω έτσι την ημέρα μου, ώστε να έχω χρόνο για διάβασμα.»	3,37
(37) «Ξέρω ακριβώς τί θέλω να βελτιώσω στη Γερμανική μου.»	3,36
(38) «Κάνω εκτιμήσεις για την πρόοδό μου στη Γερμανική.»	3,3
(35) «Ψάχνω ανθρώπους με τους οποίους μπορώ να χρησιμοποιήσω τη Γερμανική.»	3,12
(36) «Ψάχνω κείμενα να τα διαβάσω στη Γερμανική.»	2,9
Ομάδας	3,51

4.5. Συναισθηματικές στρατηγικές

Η κατηγορία αυτή καταγράφει το χαμηλότερο Μ.Ο. (2,73). Τον υψηλότερο Μ.Ο. εντός της ομάδας έχει η στρατηγική 39 (Μ.Ο. 3,51), που είναι και η μοναδική *συνήθους χρήσης* (βλ. Πίνακα 6). Εδώ, τον χαμηλότερο επιμέρους Μ.Ο., που είναι και συνολικά ο χαμηλότερος, εμφανίζει η στρατηγική 43. Αλλά και η στρατηγική 44 γενικά δε χρησιμοποιείται (βλ. Πίνακα 6). Ουσιαστικά, οι δύο αυτές στρατηγικές καταγράφουν την απροθυμία των φοιτητών για σε βάθος εξωτερίκευση συναισθημάτων σε σχέση με την εκμάθηση ΞΓ.

4.6. Κοινωνικές Στρατηγικές

Είναι η κατηγορία με το δεύτερο μεγαλύτερο Μ.Ο. (βλ. Πίνακα 1). Τρεις στρατηγικές εμπίπτουν στην κατηγορία της *συνήθους χρήσης*, ενώ οι υπόλοιπες εμπίπτουν στην κατηγορία της *μερικής χρήσης* (βλ. Πίνακα 7). Επισημαίνεται ότι η στρατηγική με το χαμηλότερο Μ.Ο. είναι η στρατηγική 47, η οποία έχει σχέση με την εν δυνάμει ενεργό χρήση της ΞΓ.

Πίνακας 6: Μ.Ο. Συναισθηματικών στρατηγικών

στρατηγική	Μ.Ο.
Συνήθης χρήση (39) «Όταν φοβάμαι να χρησιμοποιήσω τη Γερμανική, προσπαθώ να γίνω πιο χαλαρός.»	3,51

Μερική χρήση	(40) «Ενθαρρύνω τον εαυτό μου να χρησιμοποιήσω τη Γερμανική, ακόμη και όταν φοβάμαι, μήπως κάνω κανένα λάθος.»	3,44
	(41) «Επιβραβεύω τον εαυτό μου, όταν κάνω πρόοδο στη Γερμανική.»	3
	(42) Παρακολουθώ τον εαυτό μου, μήπως είμαι σε υπερένταση ή εκνευρισμένος.»	3
Χαμηλή χρήση	(44) «Μιλώ σε κάποιον για το πώς αισθάνομαι όταν μαθαίνω τη Γερμανική.»	2,31
	(43) «Καταγράφω τυχόν συναισθήματα ή φόβους σχετικά με το μάθημα των Γερμανικών σε ένα ημερολόγιο.»	1,22
Ομάδας		2,73

Πίνακας 7: Μ.Ο. Κοινωνικών στρατηγικών

στρατηγική	Μ.Ο.	
Συνήθης χρήση	(45) «Όταν δεν καταλαβαίνω κάτι στη Γερμανική, ζητώ να μου μιλήσουν πιο αργά ή να το επαναλάβουν.»	3,96
	(49) «Κάνω ερωτήσεις στη Γερμανική.»	3,58
	(46) «Παρακαλώ κάποιον που ξέρει τη Γερμανική να με διορθώνει την ώρα που τα χρησιμοποιώ.»	3,57
Μερική χρήση	(50) «Προσπαθώ να μάθω πράγματα για τον πολιτισμό των ανθρώπων που μιλούν τη Γερμανική.»	3,35
	(48) «Παρακαλώ κάποιον που ξέρει τη Γερμανική να με βοηθήσει.»	3,27
	(47) «Εξασκώ τη Γερμανική και με άλλους.»	2,67
Ομάδας		3,39

5. Σχέση στρατηγικών με Σχολή

Καθώς τα Τμήματα ήταν Διασχολικά, οι φοιτητές ως δείγμα προέρχονταν απ'όλες τις Σχολές. Για λόγους οικονομίας όμως θα αναφερθούν εδώ οι φοιτητές από τις πέντε Σχολές με τη μεγαλύτερη αντιπροσώπευση, καθώς το δείγμα από τις υπόλοιπες Σχολές ήταν πολύ μικρό. Βρέθηκαν τρεις στρατηγικές με στατιστικά σημαντική σχέση. Πρόκειται για:

- τις Γνωστικές «Κάνω εξάσκηση με την προφορά στη Γερμανική.» και «Γράφω σύντομα κείμενα στη Γερμανική (π.χ. ένα σημείωμα ή ένα μέιλ).» και
- την Κοινωνική «Εξασκώ τη Γερμανική και με άλλους.» (βλ. πίνακες 8 ως 10).

Πίνακας 8: Σχέση Μ.Ο. στρατηγικής «Κάνω εξάσκηση με την προφορά στη Γερμανική.» με Σχολή

Φιλοσοφική (v=32)	Θετικών Σπουδών (v=10)	Νομικής (v=12)	Επιστημών Υγείας (v= 18)	Πολυτεχνική (v=23)	Σύνολο (v=119)
M.O.: 3,97	M.O.: 4,3	M.O.: 3,25	M.O.: 3,39	M.O.: 3,22	M.O.: 3,66

F: 2,510 / επίπεδο σημαντικότητας 0.009

Πίνακας 9: Σχέση Μ.Ο. (και Τ.Υ.) στρατηγικής «Γράφω σύντομα κείμενα στη Γερμανική.» με Σχολή

Φιλοσοφική (v=32)	Θετικών Σπουδών (v=10)	Νομικής (v=12)	Επιστημών Υγείας (v= 18)	Πολυτεχνική (v=23)	Σύνολο (v=119)
M.O.: 2,53	M.O.: 1,5	M.O.: 1,92	M.O.: 2,56	M.O.: 1,87	M.O.: 2,14

F: 2,163 / επίπεδο σημαντικότητας 0.026

Πίνακας 10: Σχέση Μ.Ο. στρατηγικής «Έξασκώ τη Γερμανική και με άλλους.» με Σχολή

Φιλοσοφική (v=32)	Θετικών Σπουδών (v=10)	Νομικής (v=12)	Επιστημών Υγείας (v= 18)	Πολυτεχνική (v=23)	Σύνολο (v=119)
M.O.: 3,03	M.O.: 2,6	M.O.: 2,33	M.O.: 2,83	M.O.: 2,13	M.O.: 2,71

F: 2,434 / επίπεδο σημαντικότητας 0.012

Οι τρεις αναφερθείσες στρατηγικές τείνουν να ενεργοποιούνται από φοιτητές της Φιλοσοφικής περισσότερο από τους φοιτητές των άλλων Σχολών, ενώ αντίθετα οι φοιτητές της Νομικής και του Πολυτεχνείου τείνουν να τις υποβαθμίζουν (βλ. πίνακες 8 ως 10). Οι επισημάνσεις αυτές θα μπορούσαν να επηρεάσουν τον προγραμματισμό των διδασκαλιών, με την ανάθεση σε φοιτητές της Πολυτεχνικής και της Νομικής Σχολής περισσότερων ομαδικών δραστηριοτήτων.

6. Στρατηγικές σε σχέση με τα Τμήματα ΕΑΣ και ΓΓ

Σε συνολικά επτά στρατηγικές καταγράφηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε σχέση με την κατηγορία των Τμημάτων, αν δηλαδή είναι ΓΓ ή ΕΑΣ (Πίνακας 11). Από αυτές μόλις δύο χρησιμοποιούνται συχνότερα σε Τμήματα ΓΓ. Η Μνημονική «Συγκρίνω και συσχετίζω αυτά που ήδη ξέρω με αυτά που μαθαίνω τώρα.» χρησιμοποιείται αισθητά συχνότερα στα Τμήματα ΓΓ (Μ.Ο.: 4,16) σε σχέση με τους φοιτητές των Τμημάτων ΕΑΣ (Μ.Ο.: 3,78). Ως προς τη διατύπωσή της, η στρατηγική αυτή μπορεί να αναφέρεται τόσο στο λεξιλόγιο και τη μορφοσυντακτική δομή της γλώσσας, όσο και στο γνωστικό περιεχόμενο των κειμένων.

Ωστόσο, ο αυξημένος Μ.Ο. στα Τμήματα ΓΓ επιτρέπει την υπόθεση ότι οι φοιτητές των Τμημάτων αυτών αναφέρονται στο λεξιλόγιο και τη μορφοσυντακτική δομή. Έχοντας υπόψη αυτήν την προσέγγιση πρόκειται συμπερασματικά για μία στρατηγική που δίνει έμφαση στο μεμονωμένο λεξιλόγιο και όχι στο περιεχόμενο ενός γραπτού ή προφορικού κειμένου συνολικά. Συνεπώς, πρόκειται για μία εκ των κάτω προς τα άνω και όχι εκ των άνω προς τα κάτω στρατηγική. Αυτή η ερμηνεία συμβαδίζει και με τον Μ.Ο. στη Γνωστική «Προσπαθώ να βρω λέξεις από την Ελληνική ή την Αγγλική που μοιάζουν με λέξεις στη Γερμανική.», όπου συχνότερη χρήση έχουμε από τους φοιτητές ΓΓ (Μ.Ο.: 4,13 προς Μ.Ο.: 3,42) και είναι σαφέστατα μία εκ των κάτω προς τα άνω στρατηγική. Η Γνωστική «Αποφεύγω να μεταφράζω λέξη προς λέξη.» και η Αντισταθμιστική «Διαβάζω κείμενα στη Γερμανική, χωρίς να ψάχνω κάθε λέξη στο γλωσσάριο ή στο ίντερνετ.» είναι εκ των άνω προς τα κάτω στρατηγικές και προτιμώνται συχνότερα από τους φοιτητές των Τμημάτων ΕΑΣ με Μ.Ο.: 3,51 έναντι 2,71 και Μ.Ο.: 3,03 έναντι 2,79 αντίστοιχα. Παρόμοιες συμπεριφορές καταγράφονται στη Γνωστική «Ψάχνω και διαβάζω εξωσχολικά γερμανικά κείμενα.» (Μ.Ο.: 2,81 έναντι 2,20) και τη Μεταγνωστική «Ψάχνω κείμενα να τα διαβάσω στη Γερμανική.» (με Μ.Ο.: 3,11 έναντι 2,65). Πρόκειται πάλι για στρατηγικές με εκ των άνω προς τα κάτω χαρακτηριστικά που σαφώς προτιμώνται από συμμετέχοντες των Τμημάτων ΕΑΣ. Οι φοιτητές των Τμημάτων ΕΑΣ ενεργοποιούν συχνότερα και την Μεταγνωστική «Ξέρω ακριβώς τί θέλω να βελτιώσω στη Γερμανική μου.» (Μ.Ο.: 3,55 έναντι 3,13).

Από αυτές τις επισημάνσεις, και δεδομένου ότι η καταγραφή των στρατηγικών έγινε πριν επηρεαστούν από τις διδασκαλίες μου, θα μπορούσε να διατυπωθεί η υπόθεση ότι οι φοιτητές καταγράφουν εκείνες τις Στρατηγικές που οι ίδιοι θεωρούν ως χρησιμότερες για ΓΓ ή ΕΑΣ. Κάποιο σχετικό ρόλο θα μπορούσαν να παίζουν και οι εμπειρίες από τα μαθήματα ΞΓ στις προηγούμενες βαθμίδες εκπαίδευσης, όπου δίνεται πιθανώς έμφαση σε εκ των κάτω προς τα άνω στρατηγικές. Επιπλέον, στα μαθήματα ΕΑΣ οι φοιτητές θα μπορούσαν να επηρεάζονται από τις εμπειρίες τους στη μελέτη άλλων γνωστικών αντικειμένων και των συναφών στρατηγικών μελέτης τους.

7. Σχέση Στρατηγικών με Τμήμα Γλωσσομάθειας

Αναλύοντας τα επιμέρους ΓΓ και ΕΑΣ Τμήματα, στατιστικά σημαντικές σχέσεις εμφανίζουν τρεις Άμεσες στρατηγικές και μία Έμμεση.

Στη Μνημονική «Κάνω συχνή επανάληψη τις τελευταίες λέξεις που είχα στο μάθημα.» (Μ.Ο.: 3,63), ο χαμηλότερος Μ.Ο. εντοπίζεται στους φοιτητές του Κ.Ε.ΚΕΙ. (2,89) και θα μπορούσε να θεωρηθεί ως αναμενόμενος, καθώς εκεί επικρατούν εκ των άνω προς τα κάτω δραστηριότητες (βλ. Πίνακα 12). Χαμηλός είναι και ο Μ.Ο. στο Τμήμα επιπέδου Α2 (Μ.Ο.: 3,0). Αυτό θα μπορούσε να έχει σχέση με την περιορισμένη εμπειρία στην εκμάθηση της Γερμανικής ως ΞΓ. Ο Μ.Ο. συχνότητας ενεργοποίησης της στρατηγικής αυτής στα τμήματα ΓΓ αυξάνεται, όσο αυξάνεται το επίπεδο γλωσσομάθειας, με πιο “δυνατά” τα Τμήματα Β2

(3,96), ακόμη και σε σχέση με τα Τμήματα ΣΠ.Ε. (Μ.Ο.: 3,73) ή Κ.Ε.ΚΕΙ. (Μ.Ο.: 2,89). Αυτή η επισήμανση θα μπορούσε να εξηγηθεί με την υπόθεση ότι ακόμη και σε σχετικά υψηλού επιπέδου τμήματα γλωσσομάθειας, τα μαθήματα ΓΓ δίνουν έμφαση στη δομή της ΞΓ και το λεξιλόγιο, ενώ σε μαθήματα για ΕΑΣ υπάρχει η προσμονή για έμφαση στο περιεχόμενο.

Πίνακας 11: Σχέση Μ.Ο. στρατηγικών με Τμήματα ΕΑΣ και ΓΓ

στρατηγική	Μ.Ο. ΕΑΣ	Μ.Ο. ΓΓ	σημαντι- κότητα	F
«Συγκρίνω και συσχετίζω αυτά που ήδη ξέρω με αυτά που μαθαίνω τώρα.»	3,77	4,18	0,011	6,610
«Προσπαθώ να βρω λέξεις από την Ελληνική ή την Αγγλική που μοιάζουν με λέξεις στη Γερμανική.»	3,4	4,16	0,000	14,696
«Αποφεύγω να μεταφράζω λέξη προς λέξη.»	3,5	2,71	0,000	13,250
«Διαβάζω κείμενα στη Γερμανική, χωρίς να ψάχνω κάθε λέξη στο γλωσσάριο ή στο ίντερνετ.»	3,3	2,78	0,011	6,689
«Ψάχνω και διαβάζω εξωσχολικά γερμανικά κείμενα.»	2,81	2,18	0,004	8,671
«Ψάχνω κείμενα να τα διαβάσω στη Γερμανική.»	3,13	2,6	0,012	6,447
«Ξέρω ακριβώς τι θέλω να βελτιώσω στη Γερμανική μου.»	3,57	3,09	0,019	5,699

Πίνακας 12: Σχέση Μ.Ο. στρατηγικής «Κάνω συχνή επανάληψη τις τελευταίες λέξεις που είχα στο μάθημα.» με Τμήμα Γλωσσομάθειας

στρατηγική	«Κάνω συχνή επανάληψη τις τελευταίες λέξεις που είχα στο μάθημα.»				
Τμήμα (Μ.Ο.)	A2 (3,00)	B1 (3,62)	B2 (3,96)	Κ.Ε.ΚΕΙ. (2,89)	ΣΠ.Ε. (3,73)
F:	4,249 / επίπεδο σημαντικότητας: 0,003				

Η αναφερθείσα στο προηγούμενο κεφάλαιο Γνωστική «Προσπαθώ να βρω λέξεις από την Ελληνική ή την Αγγλική που μοιάζουν με λέξεις στη Γερμανική.» χρησιμοποιείται αρκετά περιορισμένα από τους συμμετέχοντες στο Κ.Ε.ΚΕΙ. (Μ.Ο.: 2,89). Ειδικά όμως στο Τμήμα αυτό, θα μπορούσε να είναι εξαιρετικά χρήσιμη στρατηγική, αφού η επιστημονική ορολογία στηρίζεται σημαντικά σε λατινογενείς ή ελληνογενείς λέξεις. Αντίθετα, η ίδια στρατηγική είναι εξαιρετικά συχνόχρηστη στα Τμήματα επίτευξης επιπέδων A2 και B1, με Μ.Ο.: 4,45 και 4,57 αντίστοιχα, και πιθανόν να αποτελεί βασική εκ των κάτω προς τα άνω στρατηγική (βλ. Πίνακα 13).

Πίνακας 13: Σχέση Μ.Ο. (και Τ.Υ.) στρατηγικής «Προσπαθώ να βρω λέξεις από την Ελληνική ή την Αγγλική που μοιάζουν με λέξεις στη Γερμανική.» με Τμήμα Γλωσσομάθειας

στρατηγική	«Προσπαθώ να βρω λέξεις από την Ελληνική ή την Αγγλική που μοιάζουν με λέξεις στη Γερμανική.»				
Τμήμα (Μ.Ο.)	A2 (4,45)	B1 (4,57)	B2 (3,58)	Κ.Ε.ΚΕΙ. (2,89)	ΣΠ.Ε. (3,50)
F: 6,693/ επίπεδο σημαντικότητας: 0,000					

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει, όπως προαναφέρθηκε, και η Γνωστική «Αποφεύγω να μεταφράζω λέξη προς λέξη.» (βλ. κεφ. 6). Οι φοιτητές στα Τμήματα Κ.Ε.ΚΕΙ. και ΣΠ.Ε., και συνεπώς επιπέδου B1 και B2 αντίστοιχα, έχουν υψηλότερους Μ.Ο. (3,33 και 3,53). Αντίθετα, οι φοιτητές των Τμημάτων επίτευξης A2, B1, B2 είχαν Μ.Ο. 2,27/ 2,95/ 2,71 αντίστοιχα. Βλέπουμε λοιπόν ότι στα τμήματα με υψηλότερο επίπεδο η συχνότητα ενεργοποίησης τείνει γενικά να είναι αντίστοιχα υψηλότερη. Ενδιαφέρουσα εξαίρεση εντοπίζεται στα Τμήματα Κ.Ε.ΚΕΙ. και B2, όπου προαπαιτούνταν γνώσεις επιπέδου B1. Συγκεκριμένα, στο Κ.Ε.ΚΕΙ. είχαμε Μ.Ο.: 3,33, ενώ στο Τμήμα B2 Μ.Ο.: 2,71 (βλ. Πίνακα 14). Αυτή η διαφορά μπορεί να σχετίζεται και με τις προσμονές των φοιτητών για την καταλληλότητα των στρατηγικών σε σχέση με τις απαιτήσεις των μαθημάτων σε κάθε Τμήμα χωριστά.

Πίνακας 14: Σχέση Μ.Ο. (και Τ.Υ.) στρατηγικής «Αποφεύγω να μεταφράζω λέξη προς λέξη.» με Τμήμα Γλωσσομάθειας

στρατηγική	«Αποφεύγω να μεταφράζω λέξη προς λέξη.»				
Τμήμα (Μ.Ο.)	A2 (2,27)	B1 (2,95)	B2 (2,71)	Κ.Ε.ΚΕΙ. (3,33)	ΣΠ.Ε. (3,53)
F: 3,957 / επίπεδο σημαντικότητας: 0,005					

Στην Κοινωνική «Παρακαλώ κάποιον που ξέρει τη Γερμανική να με βοηθήσει.», εντύπωση προκαλεί η χαμηλή συχνότητα ενεργοποίησης στο Κ.Ε.ΚΕΙ. (Μ.Ο. 2,22). Αντίθετα, σημαντικά αυξημένη είναι η συχνότητα στο Τμήματα B1 (Μ.Ο.: 3,65) και ΣΠ.Ε. με Μ.Ο. 3,43 (βλ. Πίνακα 15).

Πίνακας 15: Σχέση Μ.Ο. στρατηγικής «Παρακαλώ κάποιον που ξέρει τη Γερμανική να με βοηθήσει.» με Τμήμα Γλωσσομάθειας

στρατηγική	«Παρακαλώ κάποιον που ξέρει τη Γερμανική να με βοηθήσει.»				
Τμήμα (Μ.Ο.)	A2 (3,18)	B1 (3,65)	B2 (3,00)	Κ.Ε.ΚΕΙ. (2,22)	ΣΠ.Ε. (3,53)
F: 3,080 / επίπεδο σημαντικότητας: 0,019					

8. Οι στρατηγικές σε σχέση με το έτος σπουδών

Καταγράφηκαν δύο στρατηγικές με στατιστικά σημαντικές διαφορές. Η Μνημονική «Για να θυμάμαι καλύτερα μια καινούρια λέξη, χρησιμοποιώ τη φαντασία μου και μια εικόνα της λέξης αυτής.» ενεργοποιείται σαφώς συχνότερα στους πρωτοετείς και ακολουθούν οι τριτοετείς φοιτητές, ενώ στον αντίποδα βρίσκονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές (βλ. Πίνακα 16).

Πίνακας 16: Μ.Ο. στρατηγικής «Για να θυμάμαι καλύτερα μια καινούρια λέξη, χρησιμοποιώ τη φαντασία μου και μια εικόνα της λέξης αυτής.» με έτος σπουδών.

Έτος σπουδών	πρώτο	δεύτερο	τρίτο	τέταρτο και άνω	μεταπτυχιακοί / Υ.Δ.	Σύνολο
M.O.	4,29	3	3,42	3,1	2,29	3,18

F: 2,163 / επίπεδο σημαντικότητας 0.026

Η ίδια εικόνα συχνότερης χρήσης από πρωτοετείς και τριτοετείς φοιτητές σε σχέση με τους μεταπτυχιακούς υπάρχει και στη Μεταγνωστική «Κάνω εκτιμήσεις για την πρόδοό μου στη Γερμανική.» (βλ. Πίνακα 17).

Πίνακας 17: Σχέση στρατηγικής «Κάνω εκτιμήσεις για την πρόδοό μου στη Γερμανική.» με έτος σπουδών

Έτος σπουδών	πρώτο	δεύτερο	τρίτο	τέταρτο και άνω	μεταπτυχιακοί / Υ.Δ.	Σύνολο
M.O.	3,86	3,22	3,9	3,13	2,86	3,31

F: 2,163 / επίπεδο σημαντικότητας 0.026

9. Συμπεράσματα

Ανακεφαλαιώνοντας, επαναλαμβάνεται ότι καταγράφηκαν οι στρατηγικές μάθησης και χρήσης που χρησιμοποίησαν φοιτητές σε πιλοτικά μαθήματα της Γερμανικής ως ΞΓ2. Ο γενικός Μ.Ο. είναι 3,22. Όλες οι Άμεσες στρατηγικές έχουν Μ.Ο. κοντά στον γενικό Μ.Ο. (βλ. Πίνακα 1). Στις Έμμεσες, οι Μεταγνωστικές είναι *συνήθους χρήσης* (Μ.Ο.: 3,51). Σχετικά πιο ψηλός σε σχέση με το σύνολο είναι ο Μ.Ο. για τις Κοινωνικές (3,39), με συνέπεια να χαρακτηρίζεται *μερικής χρήσης*. Αντίθετα, οι Συναισθηματικές έχουν τον χαμηλότερο Μ.Ο. (2,73), emπίπτουν όμως στην κατηγορία της *μερικής χρήσης* (βλ. Πίνακα 1). Σημειώνεται ότι κάποιες από τις τιμές αυτές είναι σχετικά κοντά με τις τιμές που προκύπτουν από μία ανάλογη έρευνα των Psaltou-Joycey & Kantaridou (2009). Διαπιστώθηκε επίσης συσχέτιση κάποιων στρατηγικών με το είδος των Τμημάτων, τη Σχολή φοίτησης και το εξάμηνο σπουδών.

Η παρούσα έρευνα κρίθηκε απαραίτητη, καθώς είναι περιορισμένος ο αριθμός ερευνών που συσχετίζουν στρατηγικές μάθησης ΞΓ με τις μεταβλητές της Σχολής, του έτους σπουδών και το είδος των μαθημάτων, αν δηλαδή είναι Γενικής Γλωσσομάθειας ή για Ειδικούς Ακαδημαϊκούς Σκοπούς. Ως ένας από τους λόγους έχει ήδη αναφερθεί στην αρχή (κεφ. 2) ότι στη βιβλιογραφία οι συσχετίσεις αφορούν συχνά ολόκληρες κατηγορίες στρατηγικών. Άλλες πάλι φορές, όπως επίσης αναφέρθηκε (κεφ. 2), οι έρευνες αφορούν φοιτητές συγκεκριμένου έτους ή/και συγκεκριμένης Σχολής. Μάλιστα, σε πολλές από αυτές το ενδιαφέρον στρέφεται στις στρατηγικές Ανάγνωσης.

Ως σοβαρός περιορισμός της παρούσας έρευνας αναφέρεται ότι δύσκολα μπορούν να γενικευτούν τα συμπεράσματα για τη μαθησιακή συμπεριφορά όλων των φοιτητών του συγκεκριμένου δείγματος, καθώς πρόκειται για λίγους φοιτητές που επιλέγουν εθελοντικά ένα μάθημα εκτός του Αναλυτικού Προγράμματος του Τμήματός τους. Στο πλαίσιο αυτό, θα είχε ενδιαφέρον να διερευνηθεί αν θα διέφεραν οι απαντήσεις από φοιτητές που θα παρακολουθούσαν συγκρίσιμα Τμήματα εκμάθησης άλλων ΞΓ.

Όπως έχει προαναφερθεί όμως, πρόθεση ήταν να γίνει μία χαρτογράφηση των φοιτητών σε σχέση με τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν, ακόμη και σε σχέση με μεταβλητές που δεν είχαν διερευνηθεί ιδιαίτερα (π.χ. έτος σπουδών και διάκριση μεταξύ μαθημάτων ΓΓ και ΕΑΣ). Προσδοκία της προσέγγισης αυτής ήταν η συγκέντρωση πληροφοριών, η οποία θα βοηθούσε σε μια πιο διαφοροποιημένη οργάνωση του μαθήματος, λαμβάνοντας υπόψη τις προτιμήσεις των φοιτητών και προωθώντας την ενεργοποίηση στρατηγικών σε μαθησιακές δραστηριότητες, εφόσον δεν ενεργοποιούνται με την επιθυμητή συχνότητα. Ως ενδεικτικό παράδειγμα αναφέρεται η διαπίστωση ότι οι φοιτητές συνολικά τείνουν να αποφεύγουν στρατηγικές που έχουν άμεσα σχέση με τη χρήση της ΞΓ και στις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες. Επομένως, καλό θα ήταν να προσφέρονται στους φοιτητές περισσότερες ευκαιρίες για ενεργό χρήση της ΞΓ (π.χ. με υποδείξεις για αυθεντικό υλικό).

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Αγοραστός Γ. (2019). Η χρήση των Στρατηγικών Μάθησης στο μάθημα των Γερμανικών ως Δεύτερη Ξένη Γλώσσα (ΞΓ2) στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. *Εκπ@ιδευτικός κύκλος*, 7(1), 45-60. Retrieved from <http://journal.educircle.gr/archives/previous-issues/volume-6-2019/volume-7-issue-1-2019/54-issues/volume-7-issue-1/478-the-use-of-strategic-learning-in-the-course-of-german-as-a-second-foreign-language-sr2-in-primary-education>
- Cabral A.P. & J. Tavares (2002). Practising Gollege Reading Strategies. *The Reading Matrix*, 2 (3). Retrieved from www.readingmatrix.com/articles/cabral_tavares/article.pdf
- Cohen, A.D. (2012). Strategies: The Interface of Styles, Strategies, and Motivation on Tasks. In: S. Mercer, S. Ryan, & M. Williams (Eds.), *Psychology for language learning: Insights from learning, theory and practice* (pp. 136-150). Basingstoke: Palgrave MacMillan.

- Fazeli, S.H. (2012). The Exploring Nature of Methodology in the Current Studies of Language Learning Strategies (LLSs) with Focus on Strategy Inventory for Language Learning (SILL) of Rebecca L. Oxford. *Journal of Language Teaching and Research*, 3 (3), 500-507. doi:10.4304/jltr.3.3.500-507
- Gascoigne, C. (2005). Toward an understanding of the relationship between L2 reading comprehension and grammatical competence. *The Reading Matrix*, 5 (2). Retrieved from www.readingmatrix.com/articles/gascoigne/article.pdf
- Hufeisen, B. (1999). Deutsch als zweite Fremdsprache. *Fremdsprache Deutsch* 20 (1): 4-6.
- Mißler, B. (1999). *Fremdsprachenlernerfahrungen und Lernstrategien*. Tübingen: Stauffenburg Verlag.
- Mitits, L. (2015). *Language Learning Strategies and Multilingualism. Monolingual EFL and Multilingual EFL/L2 Greek Learners in Greek Secondary Education*. Retrieved from https://issuu.com/saita.publications/docs/language_learning_strategies_and_mu
- Mukhlif, Z. & Z. Amir (2017). Investigating the Metacognitive Online Reading Strategies employed by Iraqi EFL Undergraduate Students. *Arab World English Journal (AWEJ)* 8 (1), 372-385. doi: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol8no1.26>
- Oxford, R. (1990). *Language learning strategies. What every teacher should know*. Boston: Heinle & Heinle.
- Psaltou-Joycey, A. & Z. Kantaridou (2009). Foreign language learning profiles of university students in Greece. *GALA Journal of Applied Linguistics* 25: 107-127.
- Shorkaee, H.Z. & S.H. Talebi (2018). Effects of Reading Strategy Instruction on Attitude toward Strategies and Performance in Reading Texts of Different Difficulty Levels. *The Reading Matrix*, 18, 64-81. Retrieved from www.readingmatrix.com/files/18-i7606845.pdf
- Strauss, A.C. & J. Corbin (1990). *Basics of qualitative research: grounded theory, procedures and techniques*. Newbury Park: SAGE Publications.
- Vrettou, A. (2011). *Patterns of language learning strategy use by Greek-speaking young learners of English*. Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Retrieved from <http://ikee.lib.auth.gr/record/126969>